

Beskyttelse og Frihandel i England.

Af

N. C. Frederiksen.

Det er nu snart tre Aar siden, at Belgiens Generalkonsul i England henvendte sig til mig i Paris for at fremhæve, hvilken alvorlig Fare der var for, at England skulde opgive sine Frihandelsprinciper, og hvilken Interesse det havde for Danmark lige saa vel som for enkelte andre mindre Lande, deriblandt Belgien, at gøre sit til, at noget saadant ikke skete. Jeg tilstaar, at jeg ikke troede, Faren var saa stor, som min belgiske Ven mente. Det var mig bekendt nok, hvorledes mange af den yngre Slægt, der ikke havde levnet med i den tidligere Frihandelsbevægelse i England, var temmelig uklare i dette Spørgsmaal, og at det ikke blot var mange engelske Landmænd, der var tilbøjelige til endog ligefrem at falde tilbage i gamle protektionistiske Vildfarelser. Selv i England er man ikke fri for at blive paavirket af andre Landes Eksempel og at sige: »So ein Ding muss ich auch haben«. Endelig vidste jeg bedre end de fleste Englændere, hvilken Indflydelse de store amerikanske Trusts havde og endvidere vilde have i den internationale Handel. Ogsaa var det mig vel bekendt, hvorledes Chamberlain, efter i mange Aar at have været et af vore nidkære Medlemmer i Cobden-Klubben, nu var parat til at ofre de rene Frihandelsgrundsætninger til Fordel for Koloniernes Sammenknytning med Moderlandet; naar han ikke aabent havde fremsat noget saadant Forslag, antoges det at være, fordi han saa, at det ikke kunde gaa igennem.

Paa den anden Side vidste jeg imidlertid, at den ældre Generation, der endnu regerer i England, Lord Salisbury deri indbefattet, i det hele er fuldstændig tro imod Frihandelsgrundsætningerne. Hele Erhvervslevet i England har udviklet sig saa godt og sundt under Frihandelen, at det ikke faldt mig ind, at der kunde blive alvorlig Tale om at fravige denne.

Nu er imidlertid det for mig uventede sket, at Times aabent har udtalt sig for Tanken om at indføre en moderat Beskyttelse baade for fabrikerede Varer og for Levnedsmidler, dels til Fordel for Statskassen, for at den store Mængde uden at mærke det kan bidrage mere til Statens store Fornødenheder, dels for at knytte Kolonierne nærmere til Moderlandet. Saa vil man ogsaa have noget at slaa af paa ved Overenskomster overfor andre Lande, og man vil forhindre de fremmede Trusts i at sende deres Varer ind paa det engelske Marked til Skade for de engelske Konkurrenter, naar det midlertidigt passer dem at sælge til meget lav Pris hellere end at lade deres Værker og Fabriker staa stille og uden at trykke deres eget Marked. Allerede for Aar og Dag siden indeholdt Times Meddelelser, der vare anonyme, men som det var mig bekendt, skyldtes den store Statistiker Sir Robert Giffen, hvori det med meget slet Argumentation anbefales at genindføre den tidligere næsten nominelle Told paa en Artikel som Sukker, der dels kunde bringe Penge ind i Statskassen, dels være af Interesse for Kolonierne. Selv de sidste Aar paalagte Afgifter ved Udførslen af Kul og ved Indførslen af Sukker var dog ingenlunde beregnet paa at være beskyttende, om de end ikke ere ganske fri for at blive det, Kultolden ved at blive til Fordel for indenlandske Forbrugere og Sukkertolden navnlig af Interesse for indenlandske Raffinaderier ved den Maade, hvorpaa man regner ved Indførslen af det mindre rene Kolonialsukker. Alle, der i Virkeligheden er afgørende i England, er for øvrigt vedblevet at udtale sig for de rene Frihandelsprinciper, endog ved et saadant Spørgsmaal som det om at bekæmpe andre Landes principstridige og for de engelske Kolonier skadelige Udførselspræmier paa Sukker. Men for nogle Maaneder siden har en stor Forretningsmand, Sir Bernhard Samu-

elson, i et Brev til Times anbefalet at lægge en Told af noget som 10 % paa Indførslen af alle Fabrikvarer og $7\frac{1}{2}$ % paa almindelige Fødemidler og Drikkevarer, der nu ere fri. Han tog især sit Udgangspunkt fra Tysklands store Fremskridt under Toldbeskyttelsen. Og det forbavsende er sket: Det store Cityblad talte i en ledende Artikel velvilligt om denne Fremstilling og sluttede sig væsentligt dertil. Og nu for ganske nylig har Sir Robert Giffen gentaget sin reaktionære Anbefaling af Forbrugsafgifter, ja vil endog gerne indføre den rent protektionistiske, om end meget lave, næsten nominelle »Registreringsafgift» paa Korn saa vel som en meget lav Afgift af Tømmer. Times gaar atter her med.

Dette vil nu paa ingen Maade sige, at England har opgivet sine Frihandelsgrundsætninger. Med Føje kan Frihandelsmændene paa den anden Side henvise til, hvorledes Sir Bernhard Samuelsons Argumenter er blevet fuldstændig gendrevne, blandt andet af ingen ringere end den nuværende Finansminister i det konservative Kabinet, Sir Michael Hicks-Beach. Det er ikke længere siden end Dronningens sidste Jubilæum, at han i sin Budget-Tale, i Foraaret 1897, fremhævede de uhyre Fremskridt, der havde fundet Sted under Dronningens Regering. I Aaret 1836 var Nationens hele Indtægt $52\frac{1}{2}$ Million £; i det Aar, der endte Marts 1897, 112 Millioner. Da var 72 % af Indkomsten bragt til Veje ved Afgifter af Varer; nu kun 44 %. Den Gang var næsten alt beskattet. Der var 1135 forskellige Toldsatser, derunder paa Udførsel, ligesom der ogsaa paa visse Artikler var Præmier, og dog var det hele Beløb kun $\frac{3}{4}$ Million mere end det sidste Aars Told og Akcise, der næsten helt skrev sig fra tre Artikler, spirituøse Drikke, Tobak og The. Da var Værdien af den hele udenlandske Handel 125, nu 837 Millioner £; Indførslen 67, nu 442; Udførslen af indenlandske Produkter 42, nu 240. Indskudene i Sparekasserne var den Gang $18\frac{3}{4}$ Million, sat ind af 598,000 Personer; nu 155 Millioner, sat ind af mere end $8\frac{1}{3}$ Million Mennesker. Den Gang havde en af 43 Personer i Landet Penge i Sparekasserne, nu 1 af 5.

Dette er noget andet end den nyeste af Sir Bernhard Samuelson omtalte Fremgang i Tyskland, og det ikke mindst mærkelige er at se, i hvilken Grad den staar i Forbindelse med Indførelsen af Frihandel, der fandt Sted dels ved Ophævelsen af Kornlovene og Privilegierne for de engelske Skibe i 1846 og 1849, dels ved Gladstones Traktat med Napoleon i 1860.

Nærmere Betragtning af Fremskridtet viser, hvorledes det er knyttet til den fri Handel, der jo heller ikke bestaar i andet end i Tilladelsen til at tilfredsstille vore Fornødenheder og sælge vore Frembringelser paa bedste Maade. Maskinerne var indført allerede i det attende og bragt i fuld Anvendelse i den første Del af det nittende Aarhundrede. Kanaler vare anlagte. Jernbaner vare byggede allerede inden Midten af det nittende Aarhundrede. Og dog er det først ved Frihandelens Indførelse 1846 og 1849, at Fremskridtet tager Fart, og at Udførselen paa én Gang gaar op fra 61 Millioner i 1849 til 240 Mill. i 1875 — efter en næsten fuldstændig Stilstand i den første Halvdel af Aarhundredet. Da er det, at Arbejdslønnen stiger, og at Landets Velstand i det hele udvikles.

Nu har Sir Bernhard Samuelson henvist til Tysklands nyeste store Fremskridt — efter at det havde faaet indre Enhed og Frihed og havde overvundet den gamle Elendighed. Som saa meget i Landet havde staaet tilbage, var der selvfølgelig større Anledning til Fremskridt. Men naar dets Søfart fra 1880 til 1899 er steget fra 15 til 36 Millioner Tons eller med 140 %, saa er dog Englands endnu meget større, i 1900 nær 85 Millioner imod 48 i 1880. Og er Tysklands Indførsel fra 1880 til 1899 steget fra 230 til 300 Millioner £ eller med 30 %, saa var Englands, trods dens tidligere større Udvikling, dog endnu meget større og er ogsaa endnu steget med omtrent samme Beløb eller med 65 Millioner £.

Ogsaa Udførselen er endnu større end den i det store og folkerige Tyskland. Det er meget, at den dér fra 1880 til 1899 er steget fra 185 til 234 Mill. £ eller med 27 %; men samtidig var den i England endnu i 1900 alene for indenlandske Produkter 253 Millioner £, og saa havde man indtil den

nyeste Tid for Eksempel slet ikke medregnet store Værdier for solgte Skibe, uagtet Skibsbyggeriet er et af de Erhverv, der i den nyeste Tid har spillet størst Rolle i Landet, lige som selvfølgelig ogsaa Udførselen forholdsvis tager af, naar et Land kan forbruge en stigende Mængde Midler i selve Landet, og ogsaa influeres af Kapitalanvendelsens Retning, naar denne for en Tid finder mere Sted i selve Landet end i andre Lande. Det er med Rette, at Sir Bernhard Samuelson har fremhævet saadanne Forhold som Stigningen i Benyttelsen af de preussiske Statsbaner; men ogsaa dette er vel lige saa meget en Følge af den tidligere ringe Udvikling. Med endnu langt mere Føje sige andre: Hvorledes vilde ikke det flittige og intelligente Tyskland udvikle sig, hvis det havde en mere frisindet, retfærdig og paa virkelig Indsigt grundet Toldlovgivning.

Vi vil nu slet ikke tale om Frankrig med dets forholdsvis Stilstand. Det er med Føje, at Daily Telegraph har citeret en fransk Læge, Monsieur Montfet, som i Anledning af Bestræbelserne imod Tuberkulose siger: »Hvorfor sørger I ikke fremfor alt for, at Folk kan faa noget at spise; saa vil de forfalde mindre til Drik og være mindre udsat for at faa Brystsyge. I det fugtige, taagede England dør der aarlig 5000 Mennesker af Brystsyge; i la belle France med dets langt bedre Klima af samme Befolkning tre Gange saa mange, frem for alt som en Følge af Eders skammelige Beskatning, der forlanger af Arbejdsmanden i de franske Byer fra $\frac{1}{3}$ til fire Gange saa meget for de samme Levnedsmidler i Sammenligning med London!«

De fleste engelske Kolonier, som regerer sig selv, er protektionistiske; men ogsaa her er der dog Fremgang. Sammenslutningen af Kolonierne i Australien til et Toldomraade er et stort Fremskridt. Medens Ny Syd Wales havde vedtaget den mest ideale Beskatning, man kender, er endnu Flertallet i de australske Staters fælles Hus protektionistisk, kun Senatets for Frihandel. Netop derfra holder jeg i min Haand en Tale holdt af Senator Sir I. H. Symon i Adelaide, hvor han fremhæver Frihandelens Velsignelse for England og spørger Arbejderne, om det egentlig er Beskyttelse for dem, at de skal betale 5 sh. mere for

et Par Støvler, som er saa meget mere uretfærdigt, som selv Millionæren ikke beskattes synderlig mere ved en saadan Afgift, da selv den rigeste Mand jo ikke godt kan bære 6 Par Støvler paa én Gang!

Meget mere kunde siges om Englands forbausende Udvikling under Frihandelen, saaledes ikke mindst om den finansielle Styrke, det har udviklet under Øjeblikkets uheldige Forhold. Statens beregnede Indtægt for indeværende Aar er ikke mindre end 143 Millioner £ og deraf hele 122 Millioner bragt til Veje ved Skatter mod 75 Millioner for 10 Aar siden, det er 47 Millioner mere og deraf 33 Millioner ved ny Skatter, 17 Millioner ved Indkomstskatten, 5 Millioner ved Arveafgifter og i Modsætning til den tidligere Nedsættelse af indirekte Afgifter 1,700,000 mere paa The og nu 5 Millioner mere paa Sukker, 2,800,000 paa Øl, 1—2 Millioner mere paa Spiritus og nu 2 Millioner mere paa Kul. Det er som ellers Udgifterne til Militærvæsenet, der er steget, der i 1837 kun var 12 Mill., i 1887 30¹/₂, men som i 1897 var oppe til over 40 Mill. og som saa i 4 Aar kom op til 63 Mill. Inden Slutningen af sidste Parlaments-samling rejste Gladstones gamle Privatsekretær, den nuværende Formand for Cobden-Klubben og et af de mere indflydelsesrige Medlemmer i Overhuset, Lord Welby, sig imod denne finansielle Udvikling. Han talte om Sparsommelighed omtrent paa samme Maade som Finansminister Hage gjorde det under almindeligt Bifald fra alles Side under vor Finanslovs første Behandling. Og selv Lederen for den modsatte Side i Huset, selve Lord Salisbury, gav ham Ret og ønskede, at fremtidige Finansministre maatte blive i Stand til at følge de gode Grundsætninger; han anbefalede saaledes bl. a. vedblivende at afholde sig fra ved indirekte Afgifter at beskatte ikke blot Handel og Næring, men ogsaa paa en uretfærdig Maade hele den mindst velhavende Del af Befolkningen.

Trods de nævnte Artikler i Times forekommer det mig ingenlunde sandsynligt, at England til Fordel for Sammenslutningen med sine Kolonier kaster sine Frihandelsgrundsætninger overbord. At Handelstraktaternes Vej er fuld af Torne, kostbare og daarlige i Sammenligning med den fulde Frihandel, viser Erfaringen. At amerikanske og mulig tyske Trusts

kan kaste billige Varer ind paa det engelske Marked, er intet Tab for England, kun for de amerikanske og tyske Toldpligtige, der ved at betale saa meget mere for deres indenlandske Forbrug maa betale denne behagelige og fordelagtige Ventil for deres Fabrikanter. Det er i Virkeligheden lige saa fordelagtigt for Englænderne, som det har været for dem, at Tyskere, Franskmand og Østrigere ved deres Udførselspræmier have betalt en stor Del af Værdien af deres Sukker. Det saa vel som Amerikas nyere Sukkertold har kunnet skade deres Raffinadører og Kolonier, men har været en uhyre Fordel for deres hele Befolkning. Og selv saadanne Abnormiteter har hidtil ikke kunnet blænde Synet paa dem, der i England holdt den politiske Afgørelse i deres Haand.

Men lad os sætte, at man imod al Rimelighed skulde tænke paa at gøre saa slette og hidtil altid nægtede Indrømmelser til Kolonierne, der tilmed ingenlunde er dem, af hvis Handel England har mest Fordel. Er der da intet Middel, vi kunne anvende for at værne vor ubetalelige Afsætning til England? Jeg er som tidligere nævnt ikke enig med Kødte, naar han har villet give England 25 % Afslag i vor Indførselstold. Jeg anser det for upraktisk og endog umuligt paa Grund af vore Traktater. Canadas Afslag af 25 og nu endog af 35 % er ingenlunde bleven saa særdeles paaskønnet og har vel ogsaa nærmest været et Forsøg paa at tvinge de Forenede Stater til rimelige Indrømmelser. Englænderne vilde have sat langt mere Pris paa, om Canada havde givet Afkald paa sin hele urimelige Beskyttelse af sine Jern- og Staalværker. Men her har vi Midlet, en virkelig Frihandel, der i saa høj Grad er i vor egen Interesse. Lad os antage, at vi gennemfører de virkelige engelske Frihandelsprinciper, som vore kyn- digste Mænd i Generationer have anset for det Maal, vi maatte komme til, saa snart indre politiske Forhold tillod os det. England vilde ikke sætte Pris paa en politisk Alliance, selv om vi vilde have kunnet tilbyde en saadan. Men vor Overgang til Frihandel under en Tid som den nærværende, det vil sige den fuldstændige økonomiske Tilslutning til Frihedens store Land England, vilde have en saa uhyre moralsk Betydning, at jeg gad set de engelske

Statsmænd, der da vilde ofre os til Fordel for hvilket som helst Koloniers »schönen Augen«. De findes ikke blandt dem, der nu staar i Spidsen for de store Partier i England.

Efterskrift. Efter at ovenstaaende var skrevet, er den omtalte Bevægelse i England til Fordel for Beskyttelse traadt endnu stærkere frem. Dels har man Øjet aabent for den Betragtning, der i saa mange andre Lande saa væsenlig bidrager til, at man holder paa de beskyttende Toldsatser, at Folk her ikke mærker, hvad de betale til Staten, og at Toldbeskyttelsen, selv om Prisforhøjelsen, for saa vidt den virker beskyttende, ikke repræsenterer nogen Afgift til Statskassen, men til andre Private, saa dog paa den anden Side skaffer Afgiften mange Venner. Dels har man stadig for Øje Interessen af ved Toldforskel til Fordel for Kolonierne at knytte disse til Moderlandet, selv om denne Forskel i og for sig repræsenterer en slet Økonomi. I Almindelighed er man tilbøjelig til med Sir Robert Giffen at anbefale lave Satser, der tilmed kun tildels skulle være beskyttende, saaledes 3 Pence for et Pund The — man indrømmer, at der derved gives Kaffe og Kakao en Fordel, selv om det ikke er, hvad man i Almindelighed forstaar ved Beskyttelse — en halv Penny paa et Pund Sukker, en Penny paa en Gallon Petroleum, en Shilling paa en Quarter Sæd og paa en Standart Tømmer. Times vil dog have to Shillings paa en Quarter Korn. Og mange er aabenbart villige til at gaa meget videre. De store Reviews for Marts indeholde ikke mindre end 4 Artikler i denne Retning.

I Almindelighed er Argumenterne yderst slette, og mange af dem er saa ringe og raa, at man skulde tro, de kom fra tyske agrariske Junkere og Professorer. Der tales saaledes om Agerbrugets Tilbagegang og Misligheden af, at to Tredjedele af Landets Fødemidler maa indføres fra andre Lande, og om, at det vil være rigtigt at gøre Opofrelser for Agerbrugets Skyld, fordi man derved kan opfostre flere og bedre Soldater i Landet. Man begynder endogsaa lige saa plumpt som i Tyskland at sige, at Spørgsmaalet kun er om, hvorvidt man ikke nu i England igen som i gamle Dage

kan forene tilstrækkelig mægtige Interesser om at indføre Beskyttelse, dels som tidligere Landejendomsbesidderne, dels Metal- og Tekstil-Industrierne, der nu trues med Konkurrence fra Udlandet paa det indenlandske Marked.

Et af de vigtigste Hensyn er Spørgsmaalet om Forbindelsen med Kolonierne. Man véd egentlig meget godt, at det økonomiske Argument her gælder til Wandsbeck, og at Handelen slet ikke »følger Flaget«. For selve England finder fire Femtedele af Omsætningen Sted med andre Lande, og denne Del vokser hurtigt trods Koloniernes stærke Udvikling. Man véd fuldkommen vel, hvor slet i Virkeligheden baade Tysklands og Frankrigs Kolonialpolitik er, fordi disse Lande tage andre Hensyn end de økonomiske, at deres Kolonier tælle flere Embedsmænd og Soldater end Kolonister, at de koloniale Udgifter for begge Lande er væsenlig uproduktive, at det koloniale Paaskud som Grund til Tysklands uhyre Flaadeudgifter er fuldstændig meningsløst, og at Frankrigs Kolonier er en vedvarende tung Byrde for Landet paa Grund af det middelalderlige Beskyttelsessystem.

I andre Dele af den Argumentation, der anføres, er der noget mere Mening. Dette gælder ikke, naar I. A. Hobson nu igen kommer med sin Teori om, at der nu om Stunder produceres for meget i Forhold til Forbruget. Dette er ikke nu fornuftigere eller mere logisk, end de gamle Teorier om Overproduktion har været. Der er lidt mere Mening i Sætningen om, at noget af Beskyttelsen som oftest vil blive baaret af Udlandets Producenter, skønt vi jo alle véd, hvor yderlig lidt der praktisk set er i dette Argument. Der er noget mere i Forsvaret for Toldbeskyttelse hentet fra Hensynet til de store Forretningers Kredit. Men der er mere i dette, naar det gælder at afskaffe gammel Beskyttelse, end naar man vil indføre ny for at bevare Forretningernes Profit og Kredit. Man maa ikke glemme, at det dog i Reglen er fordelagtigt for den enkelte som for hele Samfundet at købe og sælge, hvor det kan ske med størst Fordel. Frihandelen giver det største virkelige Udbytte og er derfor i det hele det fordelagtigste netop for Kreditens Udvikling og Bevaring.

Saa galt er meget af det, man i Øjeblikket

hører i England, at det i adskilligt minder ikke blot om Tyskland, men ogsaa om Sverige med dets stadige forkerte Efterligning af andre Landes værste Fejltagelser. Men heldigvis er England ikke i samme Grad som Sverige et »trøgt Land fuldt af Hidsigheder«. England kan ogsaa paa sin Vis være trøgt; men netop det tunge i Maskineriet bevarer dog heldigvis der i Almindelighed mod uoverlagte Hidsigheder.

Samtidig med disse uventede Angreb paa Frihandelen i det Land, hvor man havde mindst Grund til at vente dem, det Land, der hidtil næsten alene har været Frihandelens Elysium, er der jo imidlertid netop i disse Dage sket et stort praktisk Skridt fremad imod almindelig Frihandel. Det er Afskaffelsen af Præmierne paa Fabrikeringen af Roesukker og af den høje Beskyttelse, der gjorde det muligt for Sukkerkartellerne selv at fordele saadanne Præmier udenfor dem, der er blevet givet af Staterne. Det er dette, hvorom Magterne, drevne af Nødvendigheden, er blevne enige paa Konferencen i Bryssel.

Før dette Resultat blev opnaaet, fandt blandt andet en interessant Diskussion Sted mellem gode Frihandelsvenner, navnlig mellem den bekendte forhenværende Minister Yves Guyot og Cobden-Klubbens Sekretær Harold Cox. Det var øjensynligt, at Konferencens Udfald væsenlig beroede paa Englands Holdning, om det vilde indføre Forskel i Indførselstolden svarende til det indførende Lands direkte eller indirekte Udførselspræmier. Yves Guyot talte med sædvanlig Iver, »homme convaincu« som han altid er, for »countervailing duties«: netop den sande Frihandelsteori krævede disse, thi derved stillede alle lige; Fordelene for Fabriker af Biscuits, Syltetøj, Chokolade og selv for betydeligere Erhverv som Ølbryggerier, for nu ikke at tale om Forbrugerne, derved, at andre Lande betalte det halve af Sukkerets Værdi, havde intet at sige overfor Vigtigheden af at gennemføre Frihandelens Grundsætninger, for nu ikke at tale om Billigheden mod de engelske Raffinadører og de vestindiske Kolonier, der har lidt saa meget ved den kunstige Begunstigelse af det europæiske Fastlands Roesukkerfabriker. Paa den anden Side havde Harold Cox, der ofte fører Ordet paa Cobden-Klubbens Vegne, fuldkommen Ret i, at Præmierne, navnlig ved at betale det halve af Værdien

af de 90 Pund Sukker, hver Englænder i Gennemsnit bruger om Aaret, aabenbart var til mange Millioners Fordel for England; der var derfor ingen Grund for England til at faa Præmierne ophævede; Cobden havde fuldkommen Ret, naar han sagde, at det, det kom an paa, var Forbrugernes Interesse. Sagen var af øjeblikkelig praktisk Interesse. Thi vel var man ved Beskyttelsen i Form af Præmier kommen saa vidt, at selve de beskyttedes Interesse i det hele vanskelig kunde modsætte sig Præmiernes Ophævelse; den kunstige Begunstigelse af Produktionen havde forøget denne saaledes, at den langt oversteg Forbruget, og den eneste Mulighed for at modarbejde den stadig synkende Pris var aabenbart at forøge Forbruget ved at formindske de indenlandske Afgifter, som har været et af de Midler, hvorved Regeringerne gennem de derpaa begrundede Sammenslutninger af Producenterne kunde udrede de hundreder af Millioner, der aarlig fordeltes mellem disse; men alligevel var der enkelte Lande, navnlig Østerrig-Ungarn, maaske ogsaa dets Bundesforvandre Tyskland, hvor de stærke Sukkerinteresser modsatte sig de krævede Indrømmelser; kun naar England, deres fælles Marked, saa vilde indføre Difference-told til deres Skade, var de nødt til at give efter. Yves Guyot gik over til London og forhandlede navnlig et Par Gange med Cobden Klubbens Comité — en ikke unyttig Fremgangsmaade, naar man i England vil opnaa noget paa dette Omraade — men kom dog ikke videre end, at Komiteen fastholdt, at den fra sit Frihandlerstandpunkt ikke vilde anbefale Foranstaltninger i Retning af Toldkrig, som Erfaringen noksom har vist, altid er et meget misligt Vaaben. »Times«, der i hele denne Forhandling gav begge Parter Plads, holdt med Yves Guyot. Det samme gjorde den engelske Regering, og Resultatet er, forudsat de lovgivende Forsamlings Samtykke, der ikke kan være tvivlsom, at den stærkeste Beskyttelse i Europas store Lande fra næste Aars Efteraar af vil være afskaffet.

Og fra de Forenede Stater modtager jeg i dette Øjeblik Brev fra en af Landets største Frihandlere, hvori han siger: »Reciprocitet i den internationale Politik er det første Skridt imod friere Handel. Mange Medlemmer af det republikanske Parti, som ønske at opgive deres tidligere vildfarne Anskuelser, foretrække denne

Form som en Maade, hvorpaa de kan erkende, at de har taget Fejl. Der er fuldt op af Tegn, som antyde en fuldstændig Forandring af den offentlige Mening i Toldspørgsmaalet. Men jeg tvivler om, at det demokratiske Parti har en Leder vis nok til at skaffe Partiet Kredit for den Reform, som vistnok vil komme. Der er den Trøst for mig, at dette Opdrageisesværk Aar igennem, i hvilket vi tilsammen har taget en saa virksom Del, nu aabenbart begynder at bære Frugt. Det maa være os en Fornøjelse at mindes de Dage og Aar, i hvilke vi foretog dette Arbejde«.

Ved Siden af al den Uforstand og Egoisme, der fra alle Sider møder os, og som endog nu begynder at tale højt i selve England, har det ganske vist sin Interesse at se, hvorledes der desuagtet finder store Fremskridt Sted. Det onde ødelægger sig selv. Det er Tilfældet med Sukkerpræmierne og Sukkerbeskyttelsen i Europa, der nu i saa mange Aar har kostet Befolkningerne Hundreder af Millioner, og som har bidraget saa meget til at holde Sukkeret oppe til at være en Luksusartikel i Stedet for at blive et billigt almindeligt Næringsmiddel. Trods al Fordom og Egoisme bryde dernæst Kræfterne af sig selv igennem; Udviklingen er saa stærk, at den ikke kan holdes tilbage. Det er Tilfældet i det kraftige Land paa den anden Side Verdenshavet, hvor de stærkeste af de beskyttede Industrier nu erkende, at de selv har den største Interesse af fri Handel.

Trods de forbavsende Udtalelser, vi nu maa høre i England, hvor man gaar saa vidt, at man beundrer Napoleon for hans forrykte Kontinentalsystem og den regerende Klasse i Tyskland for dens Udsugen af det forarmede Folk, maa man dog vogte sig for at sætte England ved Siden enten af det europæiske Fastland eller af de Forenede Stater. Dertil er blandt andet dets finansielle Tilstand altfor god. Der er her, trods Krigen, ingen Militærudgifter, der bringe de ledende Mænd til at indgaa en Sæmmensværgelse med de Interesser, der kræve at leve af Toldbeskyttelse paa Befolkningens Bekostning som i Bismarcks Tyskland og selv i det tidligere saa frihandelsvenlige Sverige under en Konge, der en Gang satte sig det til en Opgave at gennemføre selve Cobdens Grundsætninger. De Forenede Stater har trods deres Krig og trods deres

koloniale Udvidelse heller ikke haft nogen saadan finansiell Nødvendighed; men der benyttede de beskyttede Interesser paa anden Maade Patriotismen for at forhindre, at Finansernes Rigdom af sig selv skulde føre til Toldsatsernes Nedsættelse; de benyttede den demagogiske Bevægelse for at bringe Pensionerne til de gamle Soldater og deres Efterladte op til noget som 600 Millioner Kroner om Aaret. Selv i dette Øjeblik sætte de alt ind paa fortrinsvis at faa det finansielle Overskud anvendt til Nedsættelse i de ikke beskyttede Afgifter som Akcise paa Øl og Spiritus, med den Forskel, at denne Nedsættelse nu mulig kan holde den af min Ven omtalte Bevægelse mod Frihandelen tilbage.

Selv om som sagt det store Flertal af de Mænd, der regere i England, selv er fuldstændig tro imod Frihandelen og ligeledes fremtidig heri vil blive støttet af den overvejende Del af den forstandige og sundt dømmende engelske Forretningsverden, er det dog klart, at netop de i visse Retninger stigende Vanskeligheder ved at bringe Frihandelen til Sejr, deriblandt Fordommenes Tilbagekomst i England selv, maa gøre den moralske Betydning selv af et lille Lands Politik som Danmarks saa meget desto større, forudsat vi gik i Retning af Frihed. Flere Grunde bringe os i Øjeblikket til at indtage en forholdsvis gunstig Stilling i den offentlige engelske Mening. En Grund er, at de skandinaviske Lande ved Siden af Italien og Grækenland ere de eneste i Europa, der ikke vise sig opfyldte af Had imod England, et Had, der er kommet frem i Anledning af Boererkrigen, men som i Virkeligheden skyldes almindelig Misundelse mod England. Selv Belgien og Holland er ikke mere vel sete, Holland paa Grund af de for dette Land naturlig stærke Sympatier med Boernerne, Belgien ikke mindst paa Grund af de Misgerninger, der udøves under det belgiske Regimente i Kongostaten. Men vor gunstige Stilling i den engelske offentlige Mening vil forøges overordenlig meget ved en udmærket frisindet Handelspolitik, og dette maa være vor bedste Garanti mod at se vore Interesser tilsidesætte til Fordel for de engelske Kolonier.